

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดศรีสะเกษ : การวิเคราะห์กลุ่มพหุ

วันดี วิถี¹

สุนทรพจน์ ดำรงค์พานิช²

พัชรี จันทรเพ็ง³

บทคัดย่อ

ทักษะชีวิตเป็นความสามารถในด้านต่าง ๆ ของบุคคล ซึ่งมีคุณค่าและมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน เน้นให้คนเกิดการพัฒนาตนเองโดยการใช้ความคิด การปรับตัว การตัดสินใจ การสื่อสาร การจัดการกับอารมณ์และความเครียด การวิจัยครั้งนี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ 2) เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ และ 3) เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 1,270 คน จาก 30 โรงเรียน ได้มาจากการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม เรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 มี จำนวน 55 ข้อ ตอนที่ 2 มีจำนวน 98 ข้อ แบบวัดบุคลิกภาพของนักเรียน มีค่าอำนาจจำแนก (r_{xy}) ตั้งแต่ 0.416 ถึง -0.734, 0.476 ถึง 0.871 และ 0.385 ถึง 0.750 ตามลำดับ และความเชื่อมั่น (α) 0.891, 0.868 และ 0.802 ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงบรรยาย การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) และการวิเคราะห์กลุ่มพหุ (Multiple Group Analysis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โมเดลการวัดตัวแปรแฝงทักษะชีวิต มีความตรงเชิงโครงสร้าง พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของโมเดล ได้แก่ $\chi^2 = 9.257$, $df = 11$, $\chi^2/df = 0.841$, $p = 0.598$, $CFI = 1.000$, $TLI = 1.001$, $RMSEA = 0.000$, $SRMR = 0.009$, $WRMR = 0.261$ ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนัก องค์ประกอบสูงสุดคือ ความตระหนักรู้ในตน มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.839 ความภูมิใจในตนเอง มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.824 และการตัดสินใจและการแก้ปัญหา 0.787 รองลงมาตามลำดับ
2. การพัฒนาโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนดังนี้ $\chi^2 = 153.679$, $df = 176$, $\chi^2/df = 0.873$, $p = 0.8865$, $CFI = 1.000$, $TLI = 1.003$, $RMSEA = 0.000$, $SRMR = 0.044$, $WRMR = 1.418$ โดยตัวแปรในโมเดลร่วมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัว

¹ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและพัฒนาศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ประจำภาควิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

แปรทักษะชีวิต (LISK) ได้ร้อยละ 90.80 มีอิทธิพลต่อตัวแปรทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในจำนวนตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อทักษะชีวิต คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ ตามลำดับ ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงบรรยากาศในชั้นเรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน รองลงมา คือ พฤติกรรมของครู และตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงสิ่งแวดล้อม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ การเลียนแบบพฤติกรรม 3. ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล (Model form) พบว่าโมเดลมีความแปรเปลี่ยนระหว่างบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล โดยผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ $\chi^2 = 609.818$, $df = 314$, $\chi^2 / df = 1.942$, $p = 0.000$, $CFI = 0.967$, $TLI = 0.956$, $RMSEA = 0.044$, $SRMR = 0.044$, $WRMR = 1.127$ ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของพารามิเตอร์ในโมเดลแต่ละกลุ่มมีค่าแตกต่างกันดังนี้ ในกลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพชอบเก็บตัว ตัวแปรแรงจูงใจ มีอิทธิพลทั้งทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม กลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพชอบแสดงตัว มีอิทธิพลทั้งทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม ตัวแปรบรรยากาศในชั้นเรียน ในกลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพชอบเก็บตัวและกลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพชอบแสดงตัว ไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ตัวแปรสิ่งแวดล้อม ในกลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพชอบเก็บตัวไม่มีอิทธิพลทางตรง ในกลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพที่ชอบแสดงตัว มีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่และให้เหตุผล ในกลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพชอบเก็บตัว และชอบแสดงตัว มีอิทธิพลทั้งทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม

คำสำคัญ : ปัจจัยที่มีอิทธิพล, ทักษะชีวิต, การวิเคราะห์กลุ่มพหุ

The Factors Influencing the Life Skill in Mathematics of Matthayomsueksa 5 Students in Srisaket Province : A Multi-group Analysis

Wandee withee⁴

Suntorapot Damrongpaniti⁵

Patcharee Chunpeng⁶

Abstract

Life skills is the ability of any person who has values and is associated with daily life, focus on the development of their own people by using the idea of adaptation to the communication to deal with emotions and stress. This study aims to 1) for analysis oriented life skills that matthayomsueksa 5 students at Srisaket province, 2) to develop and validate a model of the factors that influence the life skills of atthayomsueksa 5 students at Srisaket province, and 3) Do not change the model to test the factors that influence the life skills of matthayomsueksa 5 students at Srisaket province. The samples were high school students Year 5 Year 2554 of 1270 people from 30 schools derived from multi - stage random sampling. The instruments used in research, the query factors that influence the life skills of Year 5 students are divided into 2 parts ; part 1 and Part 2 of 55 of 98 on a measure of personality of students. The power distribution (r_{xy}) from 0.416 to - 0.734, 0.476 and 0.385 to 0.871 and 0.750, respectively, and confidence (α) 0.891, 0.868 and 0.802, respectively, and confidence (α) 0.891, 0.868 and 0.802, respectively. Data analysis used descriptive statistics. Analysis of multiple correlation coefficient (Multiple Correlation Analysis) analysis confirms the negative (CFA) analysis of structural equation modeling (SEM) and factor analysis (Multiple Group Analysis) by using the software.

The results were as follows :

1. The results confirm the life skills component of the students at Sisaket province, five were consistent with the empirical data. Latent variable models for measuring life skills. There are structural. Consideration of the statistics used to check the validity of the model are $\chi^2 = 9.257$, $df = 11$, $\chi^2 / df = 0.841$, $p = 0.598$, $CFI = 1.000$, $TLI = 1.001$, $RMSEA = 0.000$, $SRMR = 0.009$ $WRMR = 0.261$. indicator with the highest weight. Awareness of their own. 0.839 The influence of self-esteem. Is equal to 0.824 and influence decision making and problem-solving, followed by 0.787, respectively.

⁴ M.Ed. Educational Measurement, Education Faculty, Maharakham University

⁵ Department of Educational Research and Development, Education Faculty, Maharakham University

⁶ Department of Educational Measurement and Research, Education Faculty, KhonKhean University

2. The model of factors that influence students' life skills students at the fifth province of Si Sa Ket Are in harmony with the empirical data are in harmony with the index $\chi^2 = 153.679$, $df = 176$, $\chi^2/df = 0.873$, $p = 0.8865$, $CFI = 1.000$, $TLI = 1.003$, $RMSEA = 0.000$, $SRMR = 0.044$, $WRMR = 1.418$. The variables in the model can explain the variance of a variable combination of life skills (LISK) was 90.80 percent. Influencing variables are statistically significant at the 0.01 level in a number of variables that most influenced their lives the achievement motivation, motivation relationship, motivation and power, respectively. The latent variable of the variable climate in the classroom, the weight of the most interaction between teachers and students followed the teacher's behavior and observed variable and the variable latency environment weight is the most valuable elements to mimic the behavior. The test results do not change the model (Model form) found that the model has changed the personality of the individual. The test results do not change the model, the models are in harmony with the empirical data $\chi^2 = 609.818$, $df = 314$, $\chi^2/df = 1.942$, $p = 0.000$, $CFI = 0.967$, $TLI = 0.956$, $RMSEA = 0.044$, $SRMR = 0.044$, $WRMR = 1.127$. The test results do not change the parameters in the model, each with different values as follows ; among students who have a personality like confinement. Variable incentives. Influence, both direct and indirect. Students who have a personality like yourself. Influence, both direct and indirect. Variable climate in the classroom, students who study in personality and their personality like yourself are influenced both directly and indirectly. Environmental variables. among students, the store has a personality like no direct influence among students who have a personality like yourself direct and indirect influence. Variable parenting style and attention to reason among students who have a personality like confinement and it shows influence, both direct and indirect.

Keyword : Factors Influencing, Multi-group Analysis

บทนำ

ทักษะชีวิต (Life Skills) เป็นความสามารถในด้านต่างๆ ของบุคคล ซึ่งมีคุณค่าและมีความสัมพันธ์ สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน เน้นให้คนเกิดการพัฒนาตนเองโดยการใช้ความคิด การปรับตัว การตัดสินใจ การสื่อสาร การจัดการกับอารมณ์และความเครียด (อรวรรณ เจาะประโคน. 2551 : 3) ดังนั้นทักษะชีวิต จึงเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้มนุษย์สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างเหมาะสมตามสภาพแวดล้อมที่ ตนเองอาศัยอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะชีวิตได้ถูกนำมาใช้ในการเตรียมการสำหรับวัยรุ่นให้พร้อมต่อการ เปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ โดยมีหลักการว่า ทักษะชีวิตจะช่วยให้เยาวชนได้ค้นพบความต้องการขั้นพื้นฐานที่ นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของตนเองซึ่งมีความสำคัญที่สุดต่อการทำหน้าที่ทางสังคมของตนเองในอนาคตได้ (คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2550 : 5)

ทักษะชีวิตของแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมของสังคมที่แตกต่างกัน เนื่องจาก มีพื้นฐานมาจากภูมิหลังและมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมเชิง พหุปัญญาของบันดูรา (Bandura) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม มี อิทธิพลซึ่งกันและกันต่อการแสดงพฤติกรรมใด ๆ ก็ตามจะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้ โดยการสังเกตจากตัวแบบถือว่ามีอิทธิพลต่อบุคคลมากที่สุด

การวิเคราะห์กลุ่มพหุมีจุดเด่น 2 ประการ คือ ประการแรก การประมาณค่าพารามิเตอร์ใน โมเดลแต่ละกลุ่มประชากร ค่าพารามิเตอร์นี้จะเป็นค่าที่บอกความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโมเดลทั้งที่เป็นตัว แปรสังเกตได้และตัวแปรแฝง ประโยชน์ที่ได้จากการประมาณค่าพารามิเตอร์นี้ก็คือ จะใช้ในการอธิบาย ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรและประโยชน์ในการพัฒนาตัวบ่งชี้ และประการที่สอง มีการทดสอบ ความไม่แปรเปลี่ยนของค่าพารามิเตอร์ที่ได้ในแต่ละกลุ่มประชากรที่แตกต่างกันมีความคงที่ทุกกลุ่มประชากร หรือไม่ ผลการทดสอบจะเป็นการยืนยันว่าโมเดลอิสระแต่ละกลุ่มประชากรเป็นโมเดลรูปแบบเดียวกันและมี ค่าพารามิเตอร์เท่ากันหรือไม่ (Bollen. 1989 ; Joreskog and Sorborn. 1989) ดังนั้นเพื่อเป็นการบ่งชี้ว่า มีตัวแปรใดบ้างที่มีความสำคัญมากน้อยประการใดต่อทักษะชีวิต รูปแบบของโมเดลมีความแปรเปลี่ยนหรือไม่ เมื่อกลุ่มตัวอย่างมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน ผลการศึกษาครั้งนี้คาดว่าจะได้ผลสรุปที่น่าสนใจทำให้ได้สารสนเทศ ที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะชีวิตที่สูงขึ้น ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุค ปัจจุบัน สามารถดำรงตนเองอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขรอดพ้นจากปัญหาสังคมต่าง ๆ อีกทั้งยังเป็นสาน สนเทศให้กับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกด้วย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียน ชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ

สมมติฐานของการวิจัย

1. โมเดลการวัดองค์ประกอบทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. โมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. โมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แปรเปลี่ยนระหว่างนักเรียนที่มีบุคลิกภาพที่ชอบเก็บตัวและบุคลิกภาพที่ชอบแสดงตัว

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2554 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 7,136 คน จาก 56 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2554 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ในจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 1,270 คน จาก 30 โรงเรียน จำนวน 43 ห้องเรียน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามและแบบวัด มีรายละเอียด ดังนี้ ฉบับที่ 1 เป็นแบบสอบถาม เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในจังหวัดศรีสะเกษ : การวิเคราะห์กลุ่มพหุ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียน ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่และให้เหตุผล แรงจูงใจ บรรยากาศในชั้นเรียน สิ่งแวดล้อม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 55 ข้อ ในการตอบแบบสอบถามนี้ ให้นักเรียนพิจารณาข้อความในต่อละข้อคำถาม ว่าตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด ในแต่ละข้อจะมีให้เลือก 5 ช่อง คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามทักษะชีวิต เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยดัดแปลงจากงานวิจัยของประวีต เอรารวรรณ และนุชชานา เหลืองอังกูร (2545 : 91-95) ลักษณะของแบบประเมินเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 98 ข้อ ครอบคลุมองค์ประกอบ 9 ด้าน คือ การคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ การตระหนักรู้ในตน ความเห็นใจผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง ความรับผิดชอบ ต่อสังคม การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและการแก้ปัญหา การจัดการกับอารมณ์และความเครียด ในการตอบแบบสอบถามนี้ ให้นักเรียนพิจารณาข้อความในต่อละข้อคำถาม ว่าตรงกับการปฏิบัติตนของนักเรียนในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับที่ตรงกับการปฏิบัติตนของนักเรียน คือ จริงมากที่สุด จริงมาก ค่อนข้างจริง จริงเล็กน้อย ไม่จริงเลย

ฉบับที่ 2 เป็นแบบวัดบุคลิกภาพของนักเรียน เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแบบวัดบุคลิกภาพ MBTI เพื่อใช้ในการแยกกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ นักเรียนที่มีบุคลิกภาพชอบเก็บตัวและบุคลิกภาพที่ชอบแสดงตัว ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

จำนวน 48 ข้อ ในการตอบแบบสอบถามนี้ ให้นักเรียนพิจารณาข้อความในต่อละข้อคำถาม ว่าตรงกับการปฏิบัติตนของนักเรียนในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับที่ตรงกับการปฏิบัติตนของนักเรียน คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตดังกล่าวไปติดต่อกับโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอกำหนดวัน เวลาและสถานที่ในการเก็บข้อมูล และขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาให้จัดเตรียมนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยกำหนด
3. จัดเตรียมแบบสอบถาม และแบบประเมินให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละโรงเรียน
4. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามวัน เวลาที่กำหนด โดยชี้แจงให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทราบวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการทำแบบประเมินเพื่อให้ได้ผลตามความเป็นจริง
5. นำผลการประเมินมาตรวจสอบและให้คะแนนตามเกณฑ์ของแต่ละแบบสอบถาม และแบบประเมิน
6. นำข้อมูลที่ได้จากการตรวจมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ ครบถ้วนของแบบสอบถามและแบบประเมิน
2. การตรวจให้คะแนนมีเกณฑ์การให้คะแนนแยกเป็น 2 แบบ
 - 2.1 คำถามเชิงนิมาน (Positive Scale) จะให้คะแนนดังนี้

จริงมากที่สุด/บ่อยมาก	ตรวจให้ 5 คะแนน
จริงมาก/บ่อย	ตรวจให้ 4 คะแนน
ค่อนข้างจริง/ ค่อนข้างบ่อย	ตรวจให้ 3 คะแนน
จริงเล็กน้อย/บางครั้ง	ตรวจให้ 2 คะแนน
ไม่จริงเลย/ไม่เคยเลย	ตรวจให้ 1 คะแนน
 - 2.2 คำถามเชิงนิเสธ (Negative Scale) จะตรวจให้คะแนนดังนี้

จริงมากที่สุด/บ่อยมาก	ตรวจให้ 1 คะแนน
จริงมาก/บ่อย	ตรวจให้ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริง/ ค่อนข้างบ่อย	ตรวจให้ 3 คะแนน
จริงเล็กน้อย/บางครั้ง	ตรวจให้ 4 คะแนน
ไม่จริงเลย/ไม่เคยเลย	ตรวจให้ 5 คะแนน

การตรวจให้คะแนนมีเกณฑ์ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แยกเป็น 2 แบบ

(ประวิต อรารวรรณ และนุชชญา เหลืองอังกูร. 2544 : 95)

ถ้าข้อความทางบวก

จริงมากที่สุด/บ่อยมาก	ตรวจให้ 5 คะแนน
จริงมาก/บ่อย	ตรวจให้ 4 คะแนน

ค่อนข้างจริง/ ค่อนข้างบ่อย	ตรวจให้ 3 คะแนน
จริงเล็กน้อย/บางครั้ง	ตรวจให้ 2 คะแนน
ไม่จริงเลย/ไม่เคยเลย	ตรวจให้ 1 คะแนน
ถ้าข้อความทางลบ	
จริงมากที่สุด/บ่อยมาก	ตรวจให้ 1 คะแนน
จริงมาก/บ่อย	ตรวจให้ 2 คะแนน
ค่อนข้างจริง/ ค่อนข้างบ่อย	ตรวจให้ 3 คะแนน
จริงเล็กน้อย/บางครั้ง	ตรวจให้ 4 คะแนน
ไม่จริงเลย/ไม่เคยเลย	ตรวจให้ 5 คะแนน

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เพื่อศึกษาคุณภาพเครื่องมือวิจัย ในการทดสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการถามหรือวัด การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งหมด (Item Total Correlation) ใช้สูตรการพิจารณาค่า IOC หาค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น เพื่อให้รู้ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างและสภาพของตัวแปรโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ความถี่ (f) และร้อยละ (Percent : %)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เพื่อตอบคำถามวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้มีดังนี้ 1) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน และการเปรียบเทียบดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2) วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ 3) วิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลที่มีค่าไค-สแควร์ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ได้แก่ ค่าสถิติไค- สแควร์ (Chi-Square Statistic) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis = CFA) ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index = GFI) ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมไม่อิงเกณฑ์ (Tucker – Lewis Index = TLI) ค่ามาตรฐานดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standardized Root Mean Squared Residual = SRMR) ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (Rootmean Square Error of Approximation = RMSEA) 4) การวิเคราะห์เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบและพารามิเตอร์โมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ ระหว่างการมีบุคลิกภาพแบบเก็บตัวและแสดงตัว

สรุปผล

การสรุปผลการวิจัยเรื่องโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัด ศรีสะเกษ : การวิเคราะห์กลุ่มพหุ ผู้วิจัยนำเสนอผลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัด ศรีสะเกษ พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โมเดลการวัดตัวแปรแฝงทักษะชีวิต มีความตรงเชิงโครงสร้าง พิจารณาได้จากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของโมเดล ได้แก่ $\chi^2 = 9.257$, $df = 11$, χ^2/df

= 0.841, $p = 0.598$, CFI = 1.000, TLI = 1.001, RMSEA = 0.000, SRMR = 0.009, WRMR = 0.261 ตัวบ่งชี้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงที่สุดคือ ความตระหนักรู้ในตน มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.839 ความภูมิใจในตนเอง มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.824 และการตัดสินใจและการแก้ปัญหา 0.787 รองลงมาตามลำดับ

2. ผลการพัฒนาโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ : การวิเคราะห์กลุ่มพหุ พบว่า การพัฒนาโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อทำการปรับโมเดลโดยการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างความคลาดเคลื่อนของค่าตัวแปรสังเกตได้ พบว่า สมมติฐานการวิจัยมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีดัชนี ความสอดคล้องกลมกลืนดังนี้ $\chi^2 = 153.679$, $df = 176$, $\chi^2/df = 0.873$, $p = 0.8865$, CFI = 1.000, TLI = 1.003, RMSEA = 0.000, SRMR = 0.044, WRMR = 1.418 โดยตัวแปรในโมเดลร่วมกันสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรทักษะชีวิต (LISK) ได้ร้อยละ 90.80 มีอิทธิพลต่อตัวแปรทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในจำนวนตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อทักษะชีวิตคือ แรงจูงใจ (MOT) มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.454 รองลงมาคือ สิ่งแวดล้อม (ENV) มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.370 รองลงมาคือ การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่และให้เหตุผล (TC) มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.216 และบรรยากาศในชั้นเรียน มีค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.164 ในภาพรวมของโมเดล ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงทักษะชีวิต มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ความตระหนักรู้ในตน รองลงมาคือ ความภูมิใจในตนเอง ตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงแรงจูงใจ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และแรงจูงใจใฝ่อ่าน ตามลำดับ ตัวแปรสังเกตได้ของ ตัวแปรแฝงบรรยากาศในชั้นเรียน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน รองลงมา คือ พฤติกรรมของครู และตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงสิ่งแวดล้อม มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ การเลียนแบบพฤติกรรมจากสื่อ รองลงมา คือ การรับรู้ข้อมูลจากสื่อ

3. ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ ระหว่างกลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพ 2 กลุ่ม พบว่าโมเดลไม่มีความแปรเปลี่ยนทางด้านรูปแบบ โดยผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบโมเดล (Model form) พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่า $\chi^2 = 609.818$, $df = 314$, $\chi^2/df = 1.942$, $p = 0.000$, CFI = 0.967, TLI = 0.956, RMSEA = 0.044, SRMR = 0.044, WRMR = 1.127 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ตัวแปรในโมเดลมีอิทธิพลทางตรงต่อทักษะชีวิต แตกต่างกันในแต่ละบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล ในกลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพชอบเก็บตัว ตัวแปรแรงจูงใจ มีอิทธิพลทั้งทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม กลุ่มนักเรียน ที่มีบุคลิกภาพชอบแสดงตัว มีอิทธิพลทั้งทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม ตัวแปรบรรยากาศในชั้นเรียน ในกลุ่มนักเรียน ที่มีบุคลิกภาพชอบเก็บตัวและกลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพชอบแสดงตัว ไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ตัวแปรสิ่งแวดล้อม ในกลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพชอบเก็บตัว ไม่มีอิทธิพลทางตรง ในกลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพที่ชอบแสดงตัว มีอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม ตัวแปรการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่และให้เหตุผล ในกลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพชอบเก็บตัว และชอบแสดงตัว มีอิทธิพลทั้งทางตรงและอิทธิพลทางอ้อม

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ผลการพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ผู้วิจัยมีประเด็นสำหรับอธิบายผลดังนี้

1. ผลการพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลในการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ ผลจากการวิจัย พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แล้วดำเนินการพัฒนาปรับโมเดลให้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิเคราะห์พบว่าค่าไค-สแควร์ มีค่าใกล้เคียงกับ df ดัชนี GFI และ AGFI มีค่าเข้าใกล้ 1 ดัชนีของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเหลือ มีค่าตามเกณฑ์ ดังนั้นโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกันกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (สมบัติ ท้ายเรือคำ. 2552 : 236-237) ค่าดัชนีได้แก่ $\chi^2 = 9.257$, $df = 11$, $\chi^2 / df = 0.841$, $p = 0.598$, CFI = 1.000, TLI = 1.001, MSEA = 0.000, SRMR = 0.009, WRMR = 0.261 ผลการพัฒนาของโมเดลในการวิเคราะห์สมการโครงสร้างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ มีค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 90.80 ($R^2=0.908$) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายประการ ดังต่อไปนี้

1.1 ที่มาของการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย เนื่องจากผู้วิจัยใช้ทฤษฎีของนักการศึกษาในการสร้างโมเดลการวัดตัวแปรแฝงแต่ละตัวและได้ตัวแปรสังเกตได้จำนวน 21 ตัว และสร้างกรอบแนวคิดจากผลการวิจัยของนักวิจัยหลายท่านเพื่อสร้างกรอบการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิต

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดเนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน ค่าเฉลี่ยและค่าอำนาจจำแนกของตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวแปร

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญในการเก็บข้อมูล โดยได้ออกเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง มีโอกาสได้อธิบายความสำคัญของข้อมูลที่นำมาต่อการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนให้กับกลุ่มตัวอย่างได้ฟัง จึงทำให้ได้ข้อมูลที่ค่อนข้างสมบูรณ์

1.4 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้มีขนาดมากเพียงพอตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้ของจำนวนหน่วยที่เก็บข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์

จากเหตุผลทั้ง 4 ประการจึงเป็นเหตุให้การพัฒนาโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ มีความสอดคล้องกัน

2. จากผลการพัฒนาและตรวจสอบความตรงของโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของตัวแปรทุกตัวในโมเดลมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้วยแนวคิดเชิงทฤษฎี ดังนี้

2.1 แรงจูงใจ

แรงจูงใจเป็นตัวแปรที่สำคัญและมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับดีมาก แสดงว่า นักเรียนที่มีแรงจูงใจดีจะส่งผลทำให้มีทักษะชีวิตที่ดีตามไปด้วยเช่นกัน กล่าวคือ นักเรียนที่มีความมุ่งมั่นที่จะกระทำสิ่งใด ๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย มีพฤติกรรมที่แสดงถึงความพยายามอย่างเต็มที่และเมื่อมีอุปสรรคก็คิดหาวิธีการและแนวทางแก้ไขอย่างไม่ย่อท้อ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องทฤษฎีของ แมคเคลแลนด์ (McClellan. 1953 : 207-250) กล่าวถึงลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไว้ ดังนี้ ความกล้าเสี่ยง (Moderate Risk Taking) บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะมีการตัดสินใจเด็ดเดี่ยวในการทำงานและมีความพอใจที่จะเลือกทำงานที่ยาก เนื่องจากมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง มีความกระตือรือร้น (Energetic) หรือมีการกระทำที่แปลกใหม่อัน

เป็นผลทำให้ตนเองมีความรู้สึกว่าการประสบความสำเร็จ ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไม่ได้ขยันขันแข็งไปทุกกรณี แต่จะมีความมานะพากเพียรต่อสิ่งที่ท้าทายความสามารถของตนเอง และจะทำให้ตนเองมีความรู้สึกว่าการทำงาน ลุล่วงไป มีความรับผิดชอบในตนเอง (Individual Responsibility) เป็นความพยายามทำงานให้สำเร็จเพื่อความพอใจของตนเอง แต่ไม่ได้หวังให้คนอื่นยกย่องตนและชอบมีเสรีภาพในการคิดและการกระทำสิ่งใด ๆ โดยไม่ต้องให้คนอื่นมาบงการ มีความรู้เกี่ยวกับผลของการตัดสินใจของตนเอง (Knowledge of Result of Decision) เป็นการตัดสินใจเพื่อคาดคะเนผลที่จะเกิดขึ้นและพยายามทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้นกว่าเดิมเมื่อทราบว่าการกระทำของตนเกิดผลอย่างไร มีความสามารถในการคาดหวังผลล่วงหน้า (Anticipation of Future Possibility) ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมักเป็นผู้ที่มีแผนระยะยาว เพื่อดำเนินการอย่างมีเป้าหมายและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญญา ผาดจันทิก (2545 : 83-84) ได้ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตของนักเรียน และผลการวิเคราะห์รายด้านพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับทักษะชีวิตด้านการตระหนักรู้ในตน ทักษะชีวิตด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ ทักษะชีวิตด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะชีวิตด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ทั้งนี้เนื่องจากว่า เมื่อนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีแล้วจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออก อีกทั้งยังเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ผู้คนรอบข้างให้การสนับสนุนนักเรียนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะต่าง ๆ และมีความภูมิใจและให้ความไว้วางใจ จึงเป็นผลให้การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมของนักเรียนมีความสุข ไม่มีปัญหาและสามารถเผชิญสถานการณ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำจะมีปัญหาทุกด้านสูงกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

2.2 บรรยากาศในชั้นเรียน

บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นตัวแปรที่สำคัญและมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ อยู่ในระดับดีมาก แสดงว่า ห้องเรียนที่มีบรรยากาศในการเรียนที่ดีจะส่งผลทำให้มีทักษะชีวิตของนักเรียนดีตามไปด้วยเช่นกัน กล่าวคือ การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนทั้งทางกายภาพและทางจิตใจ เพื่อให้นักเรียนเด็กการเรียนรู้ มีอิสระในการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนมีการเสริมแรง กระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถในการเรียนรู้ โดยเฉพาะด้าน พฤติกรรมของครู (Behavior teacher) คือ การแสดงออกของครูต่อนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ขณะจัดการเรียนการสอน โดยครูให้ความสนใจกับนักเรียนทุกคน ใช้คำพูดที่สุภาพในการเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและปฏิบัติกิจกรรมในชั้นเรียนด้วยตนเองปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน (Interaction teacher and student) โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกในสิ่งที่ชอบ ครูและนักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นขณะจัดการเรียนการสอน ครูรับฟังปัญหาของนักเรียน ครูและนักเรียนพูดคุยกันได้ทุกเรื่อง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน (Interaction student and student) โดยนักเรียนต้องยอมรับและปฏิบัติตามกฎของห้องเรียน ทำงานร่วมกับเพื่อนในห้องเรียนได้ทุกคน พูดคุยกับเพื่อนอย่างสนุกสนาน และสามารถเป็นที่ปรึกษาให้เพื่อนได้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องทฤษฎีบุญชม ศรีสะอาด (2524 : 26-27) ได้แบ่งบรรยากาศในชั้นเรียนออกเป็นกลุ่มอันประกอบด้วย พฤติกรรมของครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน ซึ่งบรรยากาศ 3 กลุ่มนี้สามารถจัดเป็นด้านต่าง ๆ 6 ด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่นักเรียนในห้องเรียนมีความตั้งใจ และแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมในชั้นเรียน เช่น การมีส่วนร่วมในการอภิปราย การร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ

2. ความผูกพันอันฉันมิตร หมายถึง นักเรียนมีความรู้สึกและแสดงออกซึ่งความเป็นมิตรต่อกันและกัน เช่น การรู้จักคุ้นเคยกันช่วยกันทำงาน มีความพอใจที่ได้ทำงานร่วมกัน

3. การสนับสนุนจากครู หมายถึง การแสดงออกของครูที่แสดงถึงความสนใจต่อนักเรียนไว้วางใจนักเรียน สนใจความคิดของนักเรียน

4. การเน้นงาน หมายถึง การจัดกิจกรรมของชั้นเรียนมุ่งให้บรรลุจุดมุ่งหมายทางวิชาการไม่ออกนอกเรื่องที่กำลังเรียนกำลังสอน

5. การแข่งขัน หมายถึง การที่นักเรียนแข่งขันซึ่งกันและกัน เพื่อให้ได้คะแนนสูงหรือให้ได้รับการยอมรับ

6. ระเบียบและการมีระบบงาน หมายถึง การเน้นการประพฤติในชั้นเรียนด้วยลักษณะที่เป็นระเบียบ กิจกรรมต่าง ๆ จัดไว้อย่างมีระบบนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของบอทวิน และคนอื่น ๆ (Botvin and others. 1995 : 1106-1112) ได้ทำการศึกษาการป้องกันการใช้สารเสพติดในกลุ่มชนชั้นกลาง ในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยทำการสุ่มตัวอย่างจากโรงเรียน 56 แห่ง ที่ได้รับโปรแกรมซึ่งประกอบด้วย การติดตาม กระตุ้น การสอนทักษะชีวิตทั่วไป ๆ และทักษะการเผชิญอิทธิพลทางสังคมในการต่อต้านการใช้สารเสพติด โดยวิธีการฝึกปฏิบัติร่วมกับการให้คำปรึกษาแนะนำตลอดปี ทำการติดตามผลในระยะเวลา 6 ปี ผลการศึกษาพบว่า มีการใช้สารเสพติดและยาอื่น ๆ ลดลง ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่าการจัดโปรแกรมการป้องกันการใช้สารเสพติดตั้งแต่ในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้นจะมีความสำคัญและความอดทนต่อการลดการสูบบุหรี่ ดื่มสุรา และเสพยาเสพติดโดยตรง ถ้ามีการจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานระหว่างทักษะการเผชิญปัญหา และทักษะชีวิตทั่วไป และมีการกระตุ้นติดตามผลต่อเนื่องอย่างน้อย 2 ปี

2.3 สิ่งแวดล้อม

สิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อทักษะชีวิตของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีส่งผลให้มีทักษะชีวิตสูง สาเหตุเพราะความสามารถในการสร้างความเข้าใจ การแสดงพฤติกรรม ความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ของนักเรียนที่เกิดจากการรับรู้จากสื่อโทรทัศน์ เป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลสูงต่อการรับรู้และการเลียนแบบพฤติกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อีริก (Erik. 2005 : 366-377) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่มีความสามารถทางปัญญาต่ำและปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนต่ำจากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมทางสังคมของวัยรุ่นที่มีอิทธิพลต่อความสามารถทางสติปัญญา โดยนักเรียนที่มีความสามารถทางปัญญาต่ำจะมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่าสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสัมพันธ์ภาพกับเพื่อน โดยนักเรียนที่มีความสามารถทางสติปัญญาต่ำสามารถปรับตัวให้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมสูงขึ้น หากได้รับการพูดคุยกับเพื่อน ๆ

2.4 การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่และให้เหตุผล

การอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่และให้เหตุผล เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อทักษะชีวิตของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า นักเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่และให้เหตุผล จะมีทักษะชีวิตสูง เนื่องจากการอบรมเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่และให้เหตุผล คือ การที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กโดยการแสดงความรักใคร่เอาใจใส่ทุกซอกซอมีความใกล้ชิดเด็ก กระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับเด็กรวมทั้งให้ความสำคัญและให้ความช่วยเหลือสนับสนุนแก่เด็กในสิ่งที่ต้องการ สอดคล้องกับงานวิจัยของเอ็อมพร เทพแจ่มใส (2549 : 80) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ครอบครัวกับทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการเสพยาบ้าในวัยรุ่น จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่าง คือ วัยรุ่นที่มีอายุระหว่าง 15-19 ปี

จำนวน 464 คน ผลการศึกษาพบว่า ทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาบ้าในวัยรุ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทักษะชีวิตด้านความตระหนักรู้ในตนเองและความภาคภูมิใจในตนเองอยู่ในระดับสูง ส่วนทักษะชีวิตด้านการสร้างสัมพันธ์ภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและแก้ไขปัญหา และการจัดการกับอารมณ์และความเครียดอยู่ในระดับปานกลาง และจากผลการศึกษาคำสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ครอบครัวกับทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการเสพยาบ้าพบว่าหน้าที่ครอบครัวมีความสัมพันธ์กับทักษะชีวิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของรูปแบบและพารามิเตอร์ในโมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ ของนักเรียนที่มีบุคลิกภาพชอบเก็บตัวและแสดงตัว พบว่าโมเดลสมการโครงสร้างกลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพต่างกันที่พัฒนาขึ้นมีความแปรเปลี่ยนด้านรูปแบบและมีลักษณะโครงสร้างแตกต่างกัน โดยการพัฒนาโมเดลสมการโครงสร้างกลุ่มพหุตามกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ประยุกต์ได้ดีกับกลุ่มนักเรียนที่มีบุคลิกภาพชอบแสดงตัว ซึ่งสอดคล้องทฤษฎีของจุง (ชุติมินศรีแก้ว, 2546 : 28) ได้พิจารณาบุคลิกภาพของคนโดยยึดสังคมเป็นหลัก เขาได้แบ่งบุคลิกภาพของคนออกเป็น 2 ประเภท คือ

3.1 บุคลิกภาพที่ชอบเก็บตัว (Introvert) เป็นคนที่ไม่ชอบสูงส่งกับผู้อื่น เครื่องคิดระเปียบบแบบแผน มีมาตรการและกฎเกณฑ์ที่แน่นอนในการควบคุมอุปนิสัยของตน เชื่อตัวเองมากกว่าที่จะผูกพันกับสังคมหรือบุคคลอื่น

3.2 บุคลิกภาพที่ชอบแสดงตัว (Eretschmer) เป็นคนเปิดเผย คึกคัก ร่าเริง ปรับตัวได้ดีในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มีความเชื่อมั่นในตัวเองบนรากฐานของเหตุและความจริง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรสังเกตได้ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุดในการบ่งชี้ในการมีทักษะชีวิต คือ แรงจูงใจ ดังนั้น บิดา มารดา ผู้ปกครอง ครู ควรส่งเสริมนักเรียนให้มีความมุ่งมั่นที่จะกระทำสิ่งใด ๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย กระตุ้นให้มีพฤติกรรมที่แสดงถึงความพยายามอย่างเต็มที่และเมื่อมีอุปสรรคก็คิดหาวิธีการและแนวทางแก้ไขอย่างไม่ย่อท้อ เพื่อให้ นักเรียนสามารถแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีเหตุและผล

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีบุคลิกภาพที่ชอบแสดงตัว มีผลต่อทักษะชีวิตสูง ดังนั้น การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนเป็นคนเปิดเผย คึกคัก ร่าเริง ปรับตัวได้ดีในสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มีความเชื่อมั่นในตัวเองบนรากฐานของเหตุและความจริง นักเรียนจะสามารถเผชิญกับสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม และเตรียมพร้อมสำหรับในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ตัวเองมีความปกติสุข และอยู่รอดในสังคม

2. ข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 โมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียน ยังมีตัวแปรอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียน เช่น สภาพแวดล้อมทางการศึกษา สภาพแวดล้อมภายในครอบครัว มโนภาพแห่งตน คุณภาพการสอนของครู จึงควรมีการศึกษาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตในด้านอื่น ๆ และควรนำโมเดลตามกรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนาโดยดำเนินการทดสอบกับกลุ่มประชากร หรือกลุ่มตัวอย่างที่มีบริบทใกล้เคียงกันเพื่อที่จะสามารถอ้างอิงผลการวิจัยในเชิงเปรียบเทียบ ทั้งยังให้ข้อค้นพบในงานวิจัยก่อเกิดการต่อยอดทางความคิด

2.2 ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตที่ผู้วิจัยศึกษาเป็นตัวแปรระดับนักเรียนเพียงระดับเดียว ยังมีตัวแปรระดับโรงเรียน เช่น คุณภาพการสอนของครู ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จึงควรศึกษาการวิเคราะห์เชิงสาเหตุทุกระดับ

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2550). “วิทยาการป้องกันยาเสพติด,” เพื่อนวิทยาการ. 9(3), กรกฎาคม-ตุลาคม : 5-10.
- ณัญญา ผาดจันทิก. (2545). **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับทักษะชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี.** ปริญญาโท กศ.ม., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น.** พิมพ์ครั้งที่ 7. สุวีริยาสาสน์, กรุงเทพมหานคร.
- ประวิต เอราวรรณ์ และนุชชญา เหลืองอังกูร. (2538). **การสร้างแบบประเมินทักษะชีวิตและผลการส่งเสริมทักษะชีวิตโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน.** กรมสุขภาพจิต, กรุงเทพมหานคร.
- อรรวรรณ เจาะประโคน. (2551). **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- เอี่ยมพร เทพแจ่มใส. (2549). **ความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่ครอบครัวกับทักษะชีวิตเพื่อการป้องกันการเสพยาบ้าในวัยรุ่น : กรณีศึกษาศูนย์แพทย์ชุมชนวัดอินทาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม., มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, พระนครศรีอยุธยา.
- Erik W. Carter. (2005). **Factors Influencing Social Interaction Among High School Students with Intellectual Disabilities and Their General Education Peers.** Carolyn Hughes and Carol B. Guth p. 366–377.